رجب

جو مهينو ڪيئن گذاريون؟

20-February-2020

هفتيوار سنتن ڀري اجتماع ۾ ٿيڻ وارو
سُنّتن ڀريو بيان

(For Islamic Sisters)

20فيبروري 2020 تي پاڪستان جي هفتہ وار اجتماع ۾ ٿيندڙ بيان

رجب جو مهينو ڪيئن گذاريون؟

هن بيان ۾ اوهان ڄاڻي سگهندؤ

- ❖...رجب الله پاڪ جو مهينو آهي
- ❖ ...رجب جي مهيني ۾ دعا جي قبوليت
- ❖ ... دعائن جي قبوليت جي لاءِ 5 اهم راتيون
- ❖ ...حرمت وارا 4 مهينا ڪهڙا آهن
- ❖ ... رجب جا پيا معمولات

پيشڪش
مجلس المدنة العلميه
(شعبہ بياناتِ دعوتِ اسلامي)

www.dawateislami.net

هرمبلغ بيان ڪرڻ کان پهريان گهٽ ۾ گهٽ تي پيرا پڙهي

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ

اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

رجب جو مهينو ڪيئن گذاريون؟

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ الله   وَعَلٰى اٰلِكَ وَاَصْحٰبِكَ يَا حَبِيْبَ الله

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ الله   وَعَلٰى اٰلِكَ وَاَصْحٰبِكَ يَا نُوْرَ الله

دُرُود شريف جي فضيلت

نبي ڪريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جو فرمانِ رَحمت نشان آهي: مَنْ صَلّٰى عَلَيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ عَشْرًا بِهَا مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِهَا حَتّٰى يُبَلِّغَنِيْهَا يعني جيڪو مون تي هڪ ڀيرو دُرُودِ پاڪ پڙهندو آهي اللہ ڪريم ان تي ڏهه رحمتون نازل فرمائيندو آهي ۽ هڪ ملائڪ ان درودِ پاڪ کي مون تائين پهچائڻ لاءِ مقرر آهي. (معجم کبير، ۱۳۴/۸، رقم:۷۶۱۱)

ڪعبه ڪے بدرُ الدُّجیٰ تم پہ کروروں درود

طیبه ڪے شمسُ الضُّحیٰ تم پہ کروروں درود

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب!   صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ثواب حاصل ڪرڻ خاطر بيان ٻڌڻ کان پهريان سنيون سنيون نيتون ڪري وٺون ٿيون.فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ: "نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِّنْ عَمَلِه"يعني مسلمان جي نِيّت ان جي عمل کان بهتر آهي .

(المعجم الكبير،سهل بن الساعدي...الخ ج 6، ص 185، الحديث: 5942)

ٻه مدني گُل:(1) بغير سني نيّت جي ڪنهن به نيڪ عمل جو ثواب ناهي ملندو.
(2) جيتريون سنيون نِيّتون وڌيڪ، اوترو ثواب به وڌيڪ.

بيان ٻڌڻ جون نِيّتون

❁ نگاهون جهڪائي پوري توجه سان بيان ٻڌندس ❁ ٽيڪ لڳائي ويهڻ بدران علمِ دين جي تعظيم خاطر جيترو ٿي سگهيو ٻئي گوڏا وڇائي ويهندس ❁ ضرورت پوڻ تي ٻين اسلامي ڀينرن جي لاءِ سِرڪي جاءِ ڪشاده ڪندس ❁ ڌِڪو وغيره لڳو ته صبر ڪندس، گهوري ڏسڻ ۽ اَٽڪڻ کان بچندس ❁ صَلُّوا عَلَي الحَبِيب! اُذکُرُالله , تُوبُوا اِلَي الله! وغيره ٻڌي ثواب ڪمائڻ ۽ صدا لڳائڻ واريءَ جي دِل جوئي جي لاءِ آهسته آواز سان جواب ڏيندس ❁ بيان کان پوءِ پاڻ اڳتي وڌي سلام، مصافحو ۽ انفرادي ڪوشش ڪندس-دوران بيان موبائل جي غيرضروري استعمال کان بچندس،نه بيان ريڪارڊ ڪندس نه ئي ٻئي ڪنهن قسم جو آواز چو ته ان جي اجازت ناهي،جيڪو ڪجهه ٻُڌَندس،ان کي ٻڌي ۽ سمجهي ڪري ان تي عمل ڪرڻ ۽ ان کي بعد ۾ ٻين تائين پهچائي نيڪي جي دعوت عام ڪرڻ جي سعادت حاصل ڪندس.

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب! صَلَّی اللهُ عَلٰی مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اڄ جي بيان جو موضوع آهي "**رجب جو مهينو ڪيئن گذاريون؟**" اڄ جي بيان ۾ اسان ٻڌنديوسين ته هن مبارڪ مهيني کي ڪيئن گذاريو وڃي؟ دُعائن جي قبوليت جي لاءِ 5 **اهم راتيون** ڪهڙيون آهن؟ **حُرمت** (يعني عظمت وپاڪيزگي) وارا 4 **مهينا** ڪهڙا آهن؟ خاص ڪري رجب ۾ ڪهڙا ڪهڙا **وظيفا** وغيره پڙهيا وڃن؟ نهايت ئي توجه ۽ دِلجمعي سان سمورو بيان ٻڌڻ جي ڪوشش ڪريو، **ڪثير معلومات** جو خزانو هٿ ايندو، اِنْ شَآءَالله

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب! صَلَّی اللهُ عَلٰی مُحَمَّد

رجب جي مهيني ۾ دعا جي قبوليت

حضرت سيدُنا عبدُالله بن عباس رَضِیَ اللهُ عَنۡهُمَا ارشاد فرمائن ٿا: مان اميرُ المؤمنين حضرت سيدُنا عمر فاروقِ اعظم رَضِیَ اللهُ عَنۡه وٽ موجود هئس ۽ پاڻ ماڻهن کي انهن جون ڪيفيتون ڏيکاري رهيا هئا. انهيءَ دوران سندن جي پرسان هڪ اهڙو پوڙهو شخص گذريو جيڪو انڌو ۽ لنگڙو هو، ان جي اڳيان اڳيان هڪ ٻيو شخص هلي رهيو هو جيڪو ان لنگڙي انڌي کي سختي سان گهليندو وٺي وڃي رهيو هو. حضرت سيدُنا عمر فاروق رَضِیَ اللهُ عَنۡه اهو منظر ڏسي ارشاد فرمايو: مون ايترو بُرو منظر اڄ کان پهريان ڪڏهن نه ڏٺو.

حضرت سيدُنا عمرِ فاروق رَضِیَ اللهُ عَنۡه وٽ ويٺل ماڻهن مان هڪ چيو: اي اميرُالمومنين ڇا اوهان هن کي سڃاڻو ٿا؟ جواب ڏنائون: نه. ان چيو: اهو ابنِ صَبغاء آهي، جنهن تي ”بُرِيق“ جي ڦٽڪار پئي آهي. حضرت سيدُنا عمرِ فاروق رَضِیَ اللهُ عَنۡه فرمايائون: بُرِيق ته اُن جو لقب آهي پر اُن جو نالو ڇا آهي؟ ماڻهن ٻڌايو ته ان جو نالو ”عِياض“ آهي. فرمايائون: عِياض کي مون وٽ وٺي اچو. جڏهن اهو آيو ته پاڻ ان کي فرمايائون: مون کي پنهنجو ۽ بنوصَبغاء جو واقعو ته ٻڌايو. اُنهن عرض ڪيو: اي اميرُالمومنين! اهو جاهليت واري زماني جو معاملو آهي جنهن جو قصّو ختم ٿي چڪو آهي، هاڻي ته الله پاڪ اسلام جي ذريعي روشني ڪئي آهي. حضرت سيدُنا عمر فاروق رَضِیَ اللهُ عَنۡه فرمايو: الله ڪريم معاف فرمائي، جڏهن کان الله پاڪ اسان کي دينِ اسلام جي ذريعي عزّت عطا فرمائي آهي تڏهن کان اسان کي اهو نئون جڳائي ته اسان دورِ جاهليت جي ڪنهن معاملي جي باري ۾ گفتگو ڪريون بهرحال توهان پنهنجو ۽ بنو صَبغاء جو (عبرت انگيز) واقعو بيان ڪريو. عياض واقعو ٻڌائيندي عرض ڪيو: اي اميرالمومنين! صَبغاء جا ڏهه (10) پٽ هئا ۽ مان انهن جو سوٽ هيس، منهنجي پائرن مان منهنجي علاوه ڪو ٻيو باقي ناهي رهيو. مان پنهنجي سوٽن جي پاڙي ۾ رهندو هئس، منهنجي سڄي قوم ۾ اهي ئي منهنجا سڀ کان وڌيڪ قريبي رشتيدار

هئا. هو مون تي ظلم و ستم ڪندا هئا ۽ منهنجو مال ناحق ڪسي ونندا هئا، مان انهن کي خدا جو خوف ڏياريندو هئس، رشتيداري ۽ پاڙيسري هئڻ جا واسطا ڏيندو هئس ته مون تي ظلم نه ڪيو پر اهي واسطا ڏيڻ به مون کي انهن جي ظُلم کان نه بچائي سگهيا، مون انهن کي سندن حالت تي ڇڏي ڏنو، ايستائين جو جڏهن حُرمت (يعني عظمت ۽ پاڪيزگي) وارو مهينو (رجب) (تاريخ ابن عساکر،45/ 81) آيو ته مون آسمان ڏانهن هٿ کڻي انهن جي لاءِ بد دُعا ڪئي:

”اي الله! مان سچي دل سان اها دعا گهران ٿو ته تون هڪ کان علاوه صبغاء جي سيني پٽن کي هلاڪ فرمائي ڇڏ ۽ ان هڪ کي لنگڙو ۽ انڌو ڪري ڇڏ ۽ ڪو اهڙو شخص هجي جيڪو ان کي سختي سان گهليندو وتي.“ پوءِ انهيءِ سال هڪ هڪ تي انهن مان 9 ڀاتي مري ويا ۽ اهو هڪ باقي بچيو هو جيڪو انڌو ٿي ويو، ان جون ٽنگون به مفلوج ٿي ويون، جيئن اوهان ڏسي رهيا آهيو ۽ ان کي ڪٽي ايندڙ ۽ ويندڙ سختي سان ان کي گهلي ڪري آڻيندو ۽ وٺي ويندو آهي اهو به اوهان ڏسي ئي ورتو. حضرت سيدُنا فاروقِ اعظمرَضِیَ اللّٰہُ عَنْہ فرمايائون: بيشڪ اهو تمام ئي عجيب واقعو آهي. (ڪتاب البر و الصلة لابن جوزى،الباب الثلاثون فى ثواب صلة الرحم ـــالخ ،ص167)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! هن واقعي ۾ ٻين تي **ظلم و ستم** ڪرڻ وارين جي لاءِ عبرت ئي عبرت آهي، ٻين اسلامي ڀينرن تي اجايو رُعب وجهڻ ۽ پنهنجي طاقت آزمائڻ وارين کي گهرجي ته مظلوم جي آهه کان ڊڄن، ڪنهن منصب مان ناجائز فائدو کڻي ڏيڄارڻ ڌمڪائڻ ۽ ظلم وستم ڪرڻ وارين جي لاءِ به اهو عبرت جو مقام آهي، ڇوته جڏهن مظلوم ظالم جي خلاف بارگاهِ الٰهي ۾ فرياد ڪندي آهي ته ان جو **فرياد ٻڌو ويندو آهي** ۽ ظالم کي انجام تائين پهچڻ ۾ دير ناهي لڳندي جيئن

حديثِ پاڪ ۾ آهي: اِتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُوْمِ فَاِنَّهَا لَيسَ بَيْنَهَا وَ بَيْنَ اللهِ حِجَابٌ يعني **مظلوم جي بد دُعا کان بچو!** بيشڪ ان جي بد دُعا ۽ الله پاڪ جي وچ ۾ ڪا رُڪاوٽ

ناهي. (بخارى، كتاب المظالم و الغصب، باب الاتقاء و الحذر۔۔۔الخ،128/2،حديث:2448) اچو سڀ ملي ڪري دعا ڪيون ٿيون:

ہمیشہ ہاتھ بھلائی کے واسطے اُٹھیں   بچانا ظلم و ستم سے مجھے سدا یارب

رہیں بھلائی کی راہوں میں گامزن ہر دم   کریں نہ رخ مرے پاؤں گناہ کا یارب

(وسائل بخشش مرمم،ص۷۶،۷۷)

بيان ڪيل واقعي مان اهو بہ معلوم ٿيو تہ **رَجَبُ المرجّب جو مهينو دُعائون قبول** ٿيڻ جي حوالي سان وڏي اهميت وارو آهي جيئن تہ تاريخ ابنِ عساڪر جي هڪ ڏکڻي روايت ۾ آهي: جاهليت واري زماني ۾ بہ ماڻهو ان مهيني جي تعظيم ڪندا هئا، پنهنجي مٿان ڪيل ظلم جي خلاف ڪا بددُعا وغيره نہ ڪندا هئا پر جڏهن رَجَبُ المرجّب جو مهينو ايندو هو تہ ظالم جي خلاف دُعا ڪندا هئا تہ انهن جي دُعا قبول ٿي ويندي هئي. (تاريخ ابن عساكر،81/45)

حضرت امام زَڪريا قَزوِيني رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه ۽ شارح بخاري حضرت سيدُنا امام قَسطلاني رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه بيان فرمائن ٿا تہ ڪثير حديث سڳوريون **رجب جي مهيني جي عظمت ۽ شان تي** دلالت ڪن ٿيون ان ۾ عبادتون قبول ۽ دُعائون مُستجاب ٿين ٿيون، جاهليت واري زماني ۾ ڪو مظلوم شخص جيڪڏهن ظالم جي لاءِ بد دُعا ڪرڻ چاهيندو هو تہ پنهنجو ارادو رجب تائين مؤخّر ڪندو هو ۽ رجب جي اچڻ تي ظالم جي خلاف دعا ڪندو هو تہ اها دُعا قبول ٿي ويندي هئي. (عجائب المخلوقات،ص69۔لوامع الانوار،الباب الثالث۔۔۔الخ،الدعاء فى شهر رجب، ص260 مفهوماً)

دُعائن جي قبوليت جي لاءِ 5 اهم راتيون

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! دُعا جي قبوليت ۾ 5 راتين ڪي وڏي اهميت حاصل آهي جيئن تہ حضرت سيدُنا عبدُ الله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا فرمائن ٿا: پنج (5)

راتيون اهڙيون آهن جنهن ۾ دُعا رَد ناهي ڪئي ويندي: (1) جمعرات ۽ جمعي جي وچين رات (2) رجَب جي پهرين (يعني چنڊ) رات (3) پندرهن (15) شعبان جي رات (يعني شبِ براءَت) (4) عيدُالفطر جي (چنڊ) رات (5) عيدُالاَضحٰي جي (يعني ذُوالْحِجّہ جي ڏهين) رات. (مصنف عبدالرزاق،کتاب الصيام،باب النصف من شعبان،246/4،حديث: 7957۔لوامع الانوار، الباب الثالث فی اذکار۔۔۔الخ،الدعاء فی شہر رجب، ص 259بتقدم و تاخر)

يااِلٰہی جو دعائے نیک میں تجھ سے کروں قدسیوں کے لب سے آمیں رَبنا کا ساتھ ہو

رَجب“ نالو رکڻ جو سبب

حرمت وارن مهينن مان هڪ رجَبُ المرجّب بہ آهي جيڪو اسلامي سال جو ستون مهينو آهي. رجب اصل ۾ تَرۡجِيۡبٌ مان مشتق (نڪتو) آهي جنهن جي معني آهي تعظيم و تڪريم، رجب کي رَجَب ان ڪري چوندا آهن جو ان مهيني کي عظمت بخشي وئي آهي اهو ئي سبب آهي جو ان کي رَجَبُ الْمُرَجَّب (يعني اهو مهينو رجب جنهن جي تعظيم ڪئي وئي هجي.) بہ چوندا آهن.

علامہ عبدالڪريم بن محمد رافعيرَحۡمَۃُ اللهِ عَلَيۡه فرمائن ٿا تہ رجب کي رجب چوڻ جو سبب اهو آهي جو عرب هن مهيني جي تمام گهڻي تعظيم ڪندا هئا ۽ هن ۾ جهيڙو جهڳڙو ڪرڻ حرام سمجهندا هئا. (التدوين فی اخبار القزوين ،165/1)

رجب جو هڪ نالو شهر اَصَم بہ آهي اعليٰ حضرت امام احمد رضا خان رَحۡمَۃُ اللهِ عَلَيۡه فتاوي رضويہ ۾ هن نالي جو سبب ڪجھ هيئن ارشاد فرمائن ٿا: هر مهينو پنهنجي هر واقعي جي شاهدي ڏيندو سواءِ رجب جي جيڪو حَسَنات (چڱايون) بيان ڪندو ۽ سيئات (برائين) جي ذڪر تي چوندو تہ مان ٻوڙو هئس مون کي خبر ناهي، ان ڪري ان کي ”شهر اَصَم“ چوندا آهن. (فتاوی رضويہ،496/27)

زبان جي حفاظت ڪريو:

عارِف بِاللّٰه شيخ ضياءُ الدين عبدُالعزيز رَحۡمَۃُ اللهِ عَلَيۡه بعض عالمن کان نقل

فرمائن ٿا: جڏهن دورِ جاهليت ۾ ماڻهو (رَجَب جي مهيني ۾) نيزا لڪائي ڇڏيندا هئا ۽ جنگ کان رُڪجي ويندا هئا ته هاڻي مسلمان هن مهيني ۾ پنهنجي زبانن جي حفاظت جو نتا ڪن ۽ بي حرمتي کان ڇو نتا رڪجن. بيشڪ ڪجهه موقعن تي زبان اگهاڙي تلوار ۽ تيز نوڪ دار نيزي کان وڌيڪ نقصان ده هوندي آهي. (طهارة القلوب ، الفصل الثانی عشر فی التقوی، ص125)

بچیں بے کار باتوں سے پڑھیں اے کاش کثرت سے   ترے محبوب پر ہر دَم دُرودِ پاک ہم مولیٰ
ہماری فالتو باتوں کی عادت دُور ہو جائے   لگائیں مستقل قفلِ مدینہ لب پہ ہم مولیٰ

رجب جي مهيني ۾ رحمت جو فيضان

حضرت سيدُنا امام محمد غزالي رَحۡمَةُ اللهِ عَلَيۡه ۽ حضرت سيدُناشيخ شِهابُ الدين احمد بن حجازي رَحۡمَةُ اللهِ عَلَيۡه رجبُ المرجّب جي باري ۾ فرمائن ٿا: ان کي اَلاَصبّ(يعني تيز وهڪرو) به چوندا آهن انڪري جو هن مبارڪ مهيني ۾ توبه ڪرڻ وارن تي رحمت جو وهڪرو تيز ٿي ويندو آهي ۽ عبادت ڪرڻ وارن تي قبوليّت جي اَنوار جو فيضان جاري ٿيندو آهي. (مکاشفة القلوب،الباب المتمم للمائة فی فضائل رجب،ص301۔تحفة الاخوان ،ص12)

رجب ۽ اَصبّ جي علاوه به هن مبارڪ مهيني جا ڪيئي نالا آهن. لطائفُ الْمَعَارِف ۾ 17 نالا ذڪر ڪيا ويا آهن. جيئن شَهۡرُ الله، مُنۡصِلُ الاَسِنَّة، اَلۡاَصَبّ، مُطَهِّر، مُعَلّٰی وغيره (لطائف المعارف، ص132) جڏهن ته حضرت امام ابو الخطاب عمر بن حسن ابنِ دحيہ رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه وڌيڪ ٻن نالن جو اضافو ڪيو آهي. (اداء ماوجب لابن دحية، ص 31-35)

رجب خير ويلائي جي ڪنجي

حضرت علامہ يوسف بن عبدُالهادي حنبلي رَحۡمَةُ اللهِ عَلَيۡه فرمائن ٿا: رَجَب جو مهينو خير ۽ ڀلائي جي ڪنجي آهي. حضرت سيدُنا ابوبڪر ورّاق رَحۡمَةُ اللهِ عَلَيۡه فرمائن ٿا: رجبُ المرجّب (عبادت جو) ٻج پوکڻ جو مهينو آهي، شعبانُ المعظّم آب پاشي

(پاڻي ڏيڻ يعني لڙڪن سان سيراب ڪرڻ) جو مهينو آهي ۽ رمضانُ المبارَڪ (رحمت جو) فصل ڪٽڻ جو مهينو آهي. (معارف الانعام وفضل شهوروالايام،ص95۔لطائف المعارف، ص 138) لَطائفُ المَعارف ۾ آهي: رجب جو مهينو هوا جيان آهي، شعبان بادل جيان آهي ۽ رمضان برسات جيان آهي. هڪ بزرگ رَحۡمَةُ اللّٰہِ عَلَيۡه فرمائن ٿا: سال وڻ جيان آهي، رَجَبُ المرجّب ۾ ان جا پن نڪرندا آهن، شعبانُ المعظّم ۾ ٽاريون نڪرنديون آهن ۽ رمضانُ المبارڪ ۾ ميوا پڪيا ويندا آهن ۽ مسلمان ان جو ميوو پٽيندا آهن.

ان ڪان پوءِ پاڻ فڪرِ آخرت جو ذهن ڏيندي ارشاد فرمائن ٿا: جنهن گناهن سان اعمال نامو ڪارو ڪيو، اهو هن مهيني ۾ توبہ ڪري وٺي ۽ اعمال نامي کي روشن ڪري، جنهن فضوليات ۾ عمر وڃائي اهو باقي عمر کي غنيمت سمجهي. (لطائف المعارف ، ص138)

رجب جي مهيني ۾ عبادت جي ڪثرت ڪرڻ وارن تي الله پاڪ جو ڪيتري قدر فضل ۽ ڪرم ٿيندو آهي ان جو اندازو هن حڪايت مان لڳائي سگهجي ٿو، جيئن

رجب ۾ نيڪ عمل جي برڪت

بَيتُ المقدس ۾ هڪ عورت رجَبُ المُرَجَّب جي هر ڏينهن ۾ ٻارهن هزار ڀيرا سورهءِ اخلاص (قُلۡ هُوَ اللّٰهُ اَحَد) پڙهندي هئي ۽ سڄي مهيني ۾ اُوني لباس پائيندي هئي. هڪ ڀيري اها بيمار ٿي وئي تہ ان پنهنجي پٽ کي وصيت ڪئي تہ مون کي انهيءَ اُوني لباس سميت دفن ڪيو وڃي. جڏهن اها مري وئي تہ ان جي پٽ ان کي عمده ڪپڙن جو ڪفن پارايو، رات جو ان خواب ۾ پنهنجي والده کي ڏٺو تہ اها چئي رهي هئي: مان تو کان خوش نہ آهيان ڇوتہ تو منهنجي وصيت پوري ناهي ڪئي. اهو گهٻرائجي ويو، پنهنجي امڙ جو اهو لباس کڻيو تہ جيئن ان کي بہ قبر ۾ دفنائي ڇڏي، ان وڃي ماءُ جي قبر کوٽي پر ان کي قبر

۾ ڪجهه نہ مليو، اهو ڏاڍو حيران ٿيو تڏهن ان اها ندا ٻڌي تہ ڇا توکي معلوم ناهي تہ جنهن رجب ۾ اسان جي اطاعت ڪئي، اسان ان کي تنها ۽ اڪيلو ناهيون ڇڏيندا. (مکاشفۃ القلوب،الباب المتمم للمائۃ فی فضائل رجب،ص302۔ تحفۃ الاخوان ،ص 11)

رجب المرجب ۾ دعاءِ نبوي

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! روايت ۾ اچي ٿو تہ: جڏهن رجب المرجّب جو مهينو ايندو هو تہ حضور نبي پاڪ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ هي دُعا گهرندا هئا: اَللّٰهُمَّ بَارِڪ لَنَا فِي رَجَبٍ وَّ شَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا رَمَضَان۔ ترجمو: ياالله! اسان جي لاءِ رجب ۽ شعبان ۾ برڪت فرماءِ ۽ اسان کي رمضان نصيب فرماءِ. (معجم اوسط،من اسمہ علی ،85/3، حديث:3939۔ لوامع الانوار،الباب الثالث فی اذکار۔۔۔الخ، الدعاء فی شہر رجب، ص260)

مُفسّرِ قرآن، مفتي احمد يار خان رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه هن حديثِ پاڪ جي شرح ۾ فرمائن ٿا: صوفي سڳورا رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِم فرمائن ٿا: رجب ٻج پوکڻ جو مهينو آهي، شعبان پاڻي ڏيڻ ۽ رمضان فصل ڪٽڻ جو، تنهنڪري رجب جي مهيني ۾ نفلن جي خوب ڪوشش ڪريو، شعبان ۾ پنهنجي گناهن تي رُئو ۽ رمضان ۾ رَبّ تعاليٰ کي راضي ڪري هن فصل کي خيريت سان لُٽيو، انهن جي هن قول جو ماخذ اها (بيان ڪيل) حديث آهي يعني رجب ۾ اسان جي عبادتن ۾ برڪت ڏي ۽ شعبان ۾ خشوع و خضوع عطا فرماءِ ۽ رمضان کي ماڻڻ ۽ هن ۾ روزا ۽ قيام نصيب ڪر. (مرأۃ المناجيح،330/2 بتغير)

فضيلت وارو زمانو ماڻڻ جي دعا مستحب آهي

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! هن حديث شريف مان معلوم ٿيو تہ نيڪ عملن جي لاءِ فضيلت واري زماني تائين زنده رهڻ جي دُعا ڪرڻ مستحب آهي. بزرگانِ دين رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِم پسند ڪندا هئا تہ انهن کي نيڪ عملن کان پوءِ موت اچي جيئن رمضان جو روزو رکڻ کان پوءِ ۽ حج کان واپسي تي موت اچي. چيو ويندو هو: جنهن جو ائين انتقال ٿيندو آهي ان کي بخشيو ويندو آهي. (لطائف المعارف،ص138)

رجب ۾ انتقال جي تمنا ڪرڻ وارو عالمِ دين

هڪ نيڪ عالمِ دين رَجَبُ المرجّب کان پهريان بيمار ٿيو ته فرمائڻ لڳو: مون الله پاڪ کان دُعا ڪئي آهي ته منهنجي وفات رجَبُ المرجّب تائين مؤخّر فرمائي ڇوته مون کي اها خبر پهتي آهي ته رجب ۾ الله پاڪ ٻانهن کي (دوزخ کان) آزاد فرمائيندو آهي. پوءِ الله پاڪ اُنهن کي رَجَبُ المرجّب عطا فرمايو ۽ انهيءَ مهيني ۾ سندن انتقال ٿيو. (لطائف المعارف، ص138)

رجب الله پاڪ جو مهينو آهي

اسان جي پياري نبي، مکي مدني صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جن ارشاد فرمايو: رَجَبٌ شَهرُ الله تعالٰي وَشَعْبَانُ شَهرِي وَرَمَضَانُ شَهرُ اُمَّتِي يعني رجب الله پاڪ جو مهينو آهي، شعبان منهنجو مهينو آهي ۽ رمضان منهنجي اُمّتين جو مهينو آهي. (مسند الفردوس، باب الراء،275/2،حديث:3276)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! هونئن ته هر مهينو ئي الله پاڪ جو آهي، پر حديثِ پاڪ ۾ خاص طور تي رجب کي الله پاڪ جو مهينو چو قرار ڏنو ويو ان جي حڪمت بيان ڪندي علامه عبدُ الرؤف مَناوي رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه فرمائن ٿا: رجب کي الله پاڪ ڏانهن منسوب ڪرڻ هن مهيني جي شرافت ۽ عظمت تي دلالت ڪري ٿو. (فيض القدير، حرف الراء، 24/4،تحت الحديث:4411)

شيخ شِهابُ الدّين احمد بن حجازي رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه اها حديثِ پاڪ لکڻ کان پوءِ فرمائن ٿا: حرمت وارا ٽي مهينا (ذُو القعده، ذُو الحجه ۽ محرّم) ته لڳاتار آهن ۽ هڪ مهينو اڪيلو آهي جيڪو رجب آهي. صوفي سڳورا رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام فرمائن ٿا: بيشڪ الله پاڪ اڪيلو آهي ته الله پاڪ جو مهينو به تنها آهي تنهنڪري الله پاڪ سان محبت ڪرڻ واري کي به گهرجي ته هو پنهنجي محبت تنها سان رکي ته جيئن دُنيا ۾ ان جي اندر ان اڪيلي(خدا) جي عبادت جي صلاحيت پيدا ٿئي ۽ آخرت ۾ خدا پاڪ جي ديدار جي قابليت پيدا ٿئي. (تحفة الاخوان، ص 11، 12)

حُرمت وارا 4 مهينا

واقعي رجَبُ المرجّب نهايت بابرڪت مهينو آهي. اهو حُرمت (يعني عظمت ۽ پاڪيزگي) وارن انهن 4 مهينن مان هڪ آهي جن جو **شان ۽ عظمت** قرآن ۽ حديث ۾ بيان ڪيو ويو آهي. جيئن الله پاڪ جو ارشاد آهي:

اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُوْرِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِیْ كِتٰبِ اللّٰهِ یَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ مِنْهَاۤ اَرْبَعَةٌ حُرُمٌؕ ذٰلِكَ الدِّیْنُ الْقَیِّمُ۬ۙ فَلَا تَظْلِمُوْا فِیْهِنَّ اَنْفُسَكُمْ (پ 10 التوبة 36)

ترجمو ڪنزالايمان: بيشڪ مهينن جي ڳڻپ الله جي ويجهو ٻارهن مهينا آهي الله جي ڪتاب ۾، جڏهن ڪان ان آسمان ۽ زمين ٺاهيا انهن مان چار حرمت وارا آهن، هي سڌو دين آهي تہ هنن مهينن ۾ پنهنجي جان تي ظلم نہ ڪريو

حُرمت وارن مهينن جا نالا

حضرت سيدُنا ابو بَڪره رَضِیَ اللّٰہُ عَنْہُ بيان ڪن ٿا: نبي پاڪ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ واٰلِہٖ وَسَلَّمَ حجة الوَداع جي موقعي تي خطبو ڏنو، خطبي دوران ارشاد فرمايائون: زمانو پنهنجي انهيءَ هيئت تي گردش ڪري رهيو آهي جنهن تي زمين ۽ آسمان جي پيدائش ڪئي وئي هئي، سال ۾ 12 مهينا آهن جن مان 4 حُرمت وارا آهن، 3 لڳاتار ذُو القعده، ذُو الحجہ ۽ محرّم ۽ مُضَر قبيلي وارن جو رجب جيڪو جُمادَي الأُخري ۽ شعبان جي وچ ۾ آهي. (بخارى، كتاب بدء الخلق، باب ما جاء فى سبع ارضين،2/376، حديث:3197)

هن حديثِ پاڪ جي شرح ۾ رجب کي ”قبيلءِ مُضَر“ ڏانهن منسوب ڪرڻ جو سبب هيئن ٻڌايو ويو آهي: هڪ قول اهو آهي: قبيلءِ مُضَر وارا رجَبُ المرجّب جي گهڻي عزّت ۽ تعظيم ڪندا هئا. ٻيو قول اهو آهي: قبيلءِ ربيعہ وارا رمضانُ المبارڪ کي حرمت وارن مهينن ۾ شمار ڪندا هئا جڏهن تہ قبيلءِ مُضَر وارا رجبُ المرجّب کي حرمت وارو مهينو قرار ڏيندا هئا، ان ڪري نبي پاڪ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ واٰلِہٖ وَسَلَّمَ ان کي ”قبيلءِ مُضَر وارن جو رجب“ نالو ڏنو. (لطائف المعارف، ص 132)

حرمت وارن مهينن ۾ گُناهن جي خصوصي ممانعت

حرمت وارن مهينن جي باري ۾ جيڪا آيت سڳوري ذڪر ڪئي وئي آهي ان جي حوالي سان تفسيرن ۾ آهي ته آيت سڳوري ۾ جيڪو ظلم ڪان منع ڪيو ويو آهي هن ظلم مان الله پاڪ جي نافرماني وارا ڪم ڪرڻ ۽ ان جي اطاعت وارا ڪم ڇڏي ڏيڻ مراد آهي . (درمنثور،التوبۃ،تحت الآیۃ:4، 187/36۔تفسیرطبری،التوبۃ،تحت الآیۃ:6، 365/36، رقم:16710۔ تفسیر ابن ابی حاتم ،التوبۃ،تحت الآیۃ:36، 47/5،رقم :10344)

حضرت سيدُنا ابنِ عباس رَضِیَ اللّٰہُ عَنْھُمَا فرمائن ٿا ته الله پاڪ انهن 12 مهينن مان 4 مهينن کي خصوصيت عطا فرمائي ۽ ان جي حرمت کي عظمت بخشي ۽ انهن مهينن ۾ گُناهه کي وڏو گُناهه قرار ڏنو. (تفسیر ابن ابی حاتم،التوبۃ،تحت الآیۃ:36، 46/5، رقم:10337۔تفسیر طبری، التوبۃ، تحت الآیۃ: 36، 366/6، رقم :16711)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! معلوم ٿيو ته حرمت وارن مهينن ۾ گناهه ڪرڻ عظيم گناهه آهي. حرمت وارن مهينن ۾ رجب جو مهينو به شامل آهي ته اسان کي اُن ۾ به گناهن کان بچڻ گهرجي. اچو! هن مهيني جو احترام ڪرڻ ۽ ان ۾ گناهن کان بچڻ جي برڪتن تي مشتمل هڪ حڪايت ٻڌون ٿيون.

رَجَب جو احترام ۽ ان جو انعام

جيئن اَمِيرِ اهلسنّت، حضرت علّامہ محمد الياس عطّار قادري دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه پنهنجي مايہ ناز تاليف فيضانِ سُنّت (جلد اوّل) جي صَفحي 1355 تي هڪ حِڪايت بَيان فرمائن ٿا: حضرتِ سَيدُنا عيسيٰ رُوحُ الله عَلٰي نَبِيِّنَا وَ عَلَيهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام جي دور جو واقعو آهي ته هڪ شخص ڪافي عرصي کان ڪنهن عورت تي عاشق هيو. هڪ ڀيري ان پنهنجي معشوقه کي قابو ڪيو. ماڻهن جي هلچل مان ان اندازو لڳايو ته ماڻهو چنڊ ڏسي رهيا آهن. ان عورت کان پُڇيو: ماڻهو ڪهڙي مهيني جو چنڊ ڏسي رهيا آهن؟ ان چيو: ”رجب جو“. اهو شخص جيتوڻيڪ ڪافر هيو پر

رجب شريف جو نالو ٻڌندي ئي تعظيم خاطر يڪدم الگ ٿي ويو ۽ زنا کان مُڙي ويو. حضرتِ سيّدُنا عيسيٰ روح الله عَلٰی نَبِیِّنَا وَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام کي حڪم ٿيو ته اسان جي فلاڻي ٻانهي جي زيارت لاءِ وڃو. پاڻ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام تشريف کڻي ويا ۽ الله عَزَّوَجَلَّ جو حڪم ۽ پنهنجي تشريف آوريءَ جو سبب ارشاد فرمايائون. اهو ٻُڌندي ئي ان جي دل اسلام جي نور سان مُنور ٿي وئي ۽ ان يڪدم اسلام قبول ڪري ورتو. (فيضانِ سنّت جلد اوّل ،ص١٣٥٥)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ڏٺو اوهان رجب جي بهار! رجَبُ الْمُرَجَّب جي تعظيم ڪري هڪ ڪافِر کي ايمان جي دولت نصيب ٿي وئي. ته جيڪا مسلمان رجَبُ الْمُرَجَّب جو احترام ڪندي ان کي خبر ناهي ڪهڙا ڪهڙا انعام ملندا. اسان کي گهرجي ته رجَب شريف جو خوب احترام ڪريون.

رجب جو مهينو ڪيئن گذاريون؟

اسان رجب جو مقدس مهينو ڪيئن گذاريون؟ اچو! هن باري ۾ ڪجهه مدني گل ٻڌون ٿيون:

نيڪ ڪمن ۾ وقت گذاريو!

هونئن ته سڄو سال اسان کي نيڪين ۾ مصروف رهڻ گهرجي پر رجب ۾ خاص طور تي خوب نيڪ عملن جي ڪوشش ڪرڻ گهرجي. ڇوته اهو حرمت وارن مهينن مان آهي ۽ مشهور تابعي بزرگ حضرت سيدنا قتاده فرمائن ٿا: اَلْعَمَلُ الصَّالِحُ اَعْظَمُ اَجْرًا فِی الْاَشْهُرِ الْحُرُمِ يعني حرمت وارن مهينن ۾ نيڪ عمل جو اجر وڌي ويندو آهي. (تفسير بغوی،التوبة،تحت الآية:36، 244/2)

رجب جا روزا رکو!

هن سان گڏوگڏ رجب جون رحمتون ۽ برڪتون ماڻڻ جو هڪ طريقو اهو

آهي تہ هن ۾ خوب خوب روزا رکيا وڃن، ڇوتہ رجب مهيني ۾ بہ روزا رکڻ جون ڪوڙ فضيلتون آهن، اچو! رجب جا روزا رکڻ بابت فضيلتن واريون ٽي روايتون ٻڌون ٿيون:

(1) حضرت سيدُنا انس بن مالڪ رَضِیَ اللہُ عَنْہ کان روايت آهي: جنّت ۾ هڪ نهر آهي جنهن کي رجب چيو وڃي ٿو، ان جو پاڻي کير کان وڌيڪ سفيد ۽ ماکيءَ کان وڌيڪ مٺو آهي، جيڪو رجب جي مهيني ۾ هڪ روزو رکندو الله تعاليٰ ان کي ان نهر مان سيراب فرمائيندو. (شعب الايمان،باب فی الصيام۔۔۔الخ،3/ 367 ،حديث:3800۔التدوين فی اخبار القزوين، 165/1)

(2) مشهور تابعي بُزرگ حضرت سيدُنا ابو قِلابہ رَحْمَۃُ اللہِ عَلَیْہ فرمائن ٿا: رَجَب جي روزي دارن جي لاءِ جنت ۾ هڪ محل آهي. (شعب الايمان،باب فی الصيام ۔۔۔الخ،368/3،حديث:3802)

(3) عارِف بِالله شيخ ضياءُ الدين عبدُالعزيز رَحْمَۃُ اللہِ عَلَیْہ فرمائن ٿا: مروي آهي تہ جنهن رجب جا ست روزا رکيا ان جي لاءِ جهنم جا دروازا بند ڪيا ويندا آهن ۽ جنهن ڏهہ روزا رکيا اهو الله پاڪ کان جيڪو گهرندو آهي الله پاڪ ان کي عطا فرمائيندو آهي ۽ بيشڪ جنت ۾ هڪ محل آهي جنهن جي سامهون دنيا هڪ پکيءَ جي آکيري جيان آهي ان محل ۾ صرف رجب جا روزا رکڻ وارا ئي داخل ٿيندا. (طهارة القلوب ، الفصل الثانی عشر، ص 125)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! معلوم ٿيو تہ رجب ۾ روزا رکڻ جو گهڻو اجر آهي. اسان کي گهرجي تہ اسان بہ روزا رکي هن مهيني جون برڪتون ماڻيون، هن مهيني جي ايندي ئي وڌ کان وڌ روزا رکون، زهي نصيب جو گهر ۾ اهڙو ماحول ٺهجي وڃي جو سڀئي ڀاتي سحري ۾ اٿي رهيا هجن ۽ نمازِ تهجد پڙهي سحري ڪري رهيا هجن ۽ رجب جي نفلي روزن جون هر پاسي بهارون هجن.

استغفار جي ڪثرت

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! **رجب جون برڪتون** ماڻڻ جو هڪ ذريعو اهو بہ آهي تہ هن مبارڪ مهيني ۾ **اِستِغفَار جي ڪثرت** ڪئي وڃي. نيڪن جي سردار، مڪي مديني جي تاجدار صَلَّي الله عَلَيه وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو فرمان آهي رَجَب جي مهيني ۾ **اِستِغْفار جي ڪثرت** ڪريو. بيشڪ ان جي هر هر گھڙي ۾ الله ڪريم ڪيئي ٻانهن کي **باھ کان نجات** عطا فرمائيندو آهي۔ (مسند الفردوس، باب الالف، ذکر الاحاديث التى امر بها النبى امته۔۔۔الخ، 81/1، حديث:247)

حضرت سَيِدُنا وَهب بن مُنَبِه رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائن ٿا: جيڪا رجَب جي مهيني ۾ صبح و شام هٿ کڻي ستّر (70) ڀيرا هن طرح مغفرت جي دُعا گھري: ”اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِی وَ ارْحَمْنِی وَ تُبْ عَلَیّ“ ترجمو: اي الله! منهنجي مغفرت فرماءِ، مون تي رحم فرماءِ ۽ منهنجي توبہ قبول فرماءِ. تہ ان جي جسم کي ڪڏهن بہ باھ نہ ڇُهندي. (طهارة القلوب، الفصل الثانى عشر فى التقوىٰ، ص 126)

ان ڪري **اِستِغْفار** جي ڪثرت کي پنهنجو معمول بڻايو. ممڪن هجي تہ ڪجھ منٽ ئي سهي **اِستِغْفار** (اَسْتَغْفِرُالله) پڙهڻ جي لاءِ خاص ڪري ونو.

رجب ۾ ايصالِ ثواب ڪريون!

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! جھڙي طرح عام ڏينهن ۾ پنهنجي مرحومين ۽ بزرگانِ دين رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِم جي ايصالِ ثواب جي لاءِ مختلف طريقا اختيار ڪيا ويندا آهن، اهڙي طرح رجَبُ المرجب ۾ بہ **ايصالِ ثواب جو** اهتمام ڪيو ويندو آهي. ڪيئي اسلامي ڀينرن جي گھرن ۾ حضرت سيدُنا امام جعفر صادق رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه جي ايصالِ ثواب جي لاءِ ڪيرٽي ۽ مٺي ماني وغيره تي فاتحہ خواني

ٽيندي آهي. جهنن کي **ڪوندا** چيو ويندو آهي، يقيناً انهن سيني جي اصل **ايصالِ ثواب** آهي جيڪا احاديثِ مبارڪ مان ثابت آهي.

حضرت سيدُنا سعد بن عُباده رَضِيَ اللهُ عَنْه کان روايت آهي تہ اُنهن حضور صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ والِهٖ وَسَلَّمَ جي بارگاھ ۾ عرض ڪيو: يا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ والِهٖ وَسَلَّمَ! منهنجي ماءُ جو انتقال ٿي ويو آهي، اُن جي لاءِ ڪهڙو صدقو افضل آهي؟حضور صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ والِهٖ وَسَلَّمَ فرمايائون: ''پاڻي'' پوءِ حضرت سعد رَضِيَ اللهُ عَنْه هڪ کوھ کوٽايو ۽ چيو تہ اهو کوھ سعد جي ماءُ جي لاءِ آهي. (يعني ان جو ثواب ان جي روح کي ملي) (ابو داوٗد،ڪتاب الزکاۃ،باب فی فضل سقی الماء،180/2،حديث:1681)

حضرت علامہ جلالُ الدين سيوطي شافعي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه نقل فرمائن ٿا تہ صحابہ ڪرام رَضِيَ اللهُ عَنْهم ست (7) ڏينهن تائين انتقال ٿي ويندڙن جي طرفان کاڌو کارائيندا هئا. (الحاوی للفتاوی،ڪتاب الاضحية،باب الشہادات،2/ 223)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! معلوم ٿيو کاڌو کارائڻ جي ذريعي **ايصالِ ثواب** ڪرڻ سنتِ صحابہ آهي ۽ رجب جي ڪوندن ۾ بہ کاڌي ئي جي شيءِ هوندي آهي جيڪا **ايصالِ ثواب** جي لاءِ کارائي ويندي آهي.

رجب جا ڪوندا

حضرتِ علامہ مفتي محمد امجد علي اعظمي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه **فرمائن ٿا: رجب جي مهيني ۾ ڪجھ هنڌن تي حضرتِ (سَيدُنا) امام جعفر صادِق** رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه **جي اِيصالِ ثواب جي لاءِ کيرڻي جا ڪوندا تيار ڪيا ويندا آهن، اهو بہ جائز آهي پر ان ۾ بہ ڪن ماڻهن پابندي لڳائي رکي آهي اها اجائي پابندي آهي. ان ڪوندن جي باري ۾ هڪ ڪتاب بہ آهي جنهن جو نالو "داستانِ عجيب" آهي، ان موقعي تي ڪي ماڻهو هن کي پڙهائيندا آهن ۽ ان ۾ جيڪو ڪجھ لکيل آهي ان جو ڪو بہ ثبوت ناهي اهو نہ پڙهيو وڃي، فاتحہ پڙهي اِيصالِ ثواب ڪيو.** (بہار شريعت،حصہ 16، 643/3)

اميراهلسنّت دامت برڪاتهم العاليه پنهنجي رسالي **"ڪفن جي واپسي"** صفحي 15 تي

فرمائن ٿا: اهڙي طرح ڏهہ بيبين جي ڪهاڻي، ”ڪاٺير جي ڪهاڻي“ ۽ جنابِ سيده واري ڪهاڻي سڀ مَن گهڙت قِصا آهن انهن کي نہ پڙهيو وڃي، هن جي بدران ياسين شريف پڙهي وٺو تہ جيئن ڏهن قرآنن جو ثواب ملي، هي ياد رهي تہ ڪونڊي ۾ ئي کيرڻي ڪارائڻ ضروري ناهي، ٻين ٿانوَن ۾ بہ کائي ۽ ڪارائي سگهو ٿا اِيصالِ ثواب (يعني ثواب پهچائڻ)، قرآنِ ڪريم ۽ اَحاديثِ مُبارَڪ مان ثابت آهي، ايصالِ ثواب دعا جي ذريعي بہ ڪري سگهجي ٿو ۽ ڪاڌو وغيره پچائي ان تي فاتحہ بہ ڏياري سگهجي ٿي. ڪونڊن جي نياز بہ اِيصالِ ثواب ئي جي هڪ صُورت آهي، هن کي ناجائز چوڻ، شريعت تي اِفتِرا (يعني تهمت لڳائڻ) آهي.

اميراهلسنّت پنهنجي رسالي ”ڪفن جي واپسي“ ۾ وڌيڪ فرمائن ٿا: **سڄي** رجب ۾ بلڪ سڄي سال ۾ جڏهن چاهيو **ايصالِ ثواب** جي لاءِ ڪونڊن جي نياز ڪري سگهو ٿا، البت مناسب اهو آهي تہ 15 **رجبُ المرجب** جو ”**رجب جا ڪونڊا**“ ڪيا وڃن ڇوتہ اهو حضرت سيدُنا امام **جعفر صادق** رَضِیَ اللہُ عَنْہُ جي **عرس جو ڏهاڙو** آهي.

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اسان کي بہ هن مهيني ۾ پنهنجي بزرگن، پنهنجي خاندان جي مرحومين ۽ سڄي **اُمت جي لاءِ ايصالِ ثواب** ڪرڻ گهرجي. الله پاڪ عمل جي توفيق عطا فرمائي.

رجب جي پهرين رات عبادت ۾ گذاريون

رجب جي مهيني ۾ ڪئي ويندڙ ڪمن مان هڪ اهو بہ آهي تہ جڏهن **رجب جي پهرين رات** اچي تہ ان کي خاص ڪري **عبادت** ۾ گذارڻ جي ڪوشش ڪريون، نفل ۽ تلاوت جي ڪثرت ڪريون، درود وسلام پڙهون ۽ **مدني چينل** سان گڏ پهرين رات گذاريون.

وڏيڪ هن مهيني ۾ چا چا ڪرڻ گهرجي، اچو! انهيءَ باري ۾ اَمِيرِ اهلسنّت حضرتِ علّامہ محمد الياس عطّار قادِري دَامَتۡ بَرَکَاتُھُمُ الۡعَالِيَه جي رجب المرجب جي حوالي سان مڪتوب جو خلاصو پڙدون ٿيون:

مڪتوبِ عطار

اَميرِاهلسنت دَامَتۡ بَرَکَاتُھُمُ الۡعَالِيَه فرمائن ٿا: منهنجي طرفان، تمام اسلامي ڀائرن، اسلامي ڀينرن، مدارس المدينہ ۽ جامعاتُ المدينہ جي اساتذه ، طَلَبہ، معلمات ۽ طالبات جي خدمات ۾ ڪعبہءِ مُشَرّف جي چوڌاري گهمندو، گنبذ خضريٰ کي چمندو رَجَبُ المُرَجب، شَعبانُ المُعَظم ۽ رمضانُ المُبارڪ جي برڪتن سان مالا مال جهومندو سلامہ،

اَلسَّلامُ عَلَيكم وَرَحمَةُ اللهِ وَبَرَكَتُهُ

اَلْحَمْدُ لِلّٰه رَبِّ الْعٰلَمِيۡنَ عَلٰى كُلِّ حَالٍ

ہو نہ ہو آج کچھ مرا ذکر حُضور میں ہوا ورنہ مری طرف خوشی دیکھ کے مسکرائی کیوں

(حدائقِ بخشش ،ص۹۷)

اَلْحَمْدُ لِلّٰه هڪ ڀيرو وري خوشين جا ڏينهن اچڻ لڳا رجب شريف جي مهيني جي آمد آمد آهي. هن مبارڪ مهيني ۾ عبادت جو ٻج پوکيو ويندو آهي، شَعبانُ المُعَظم ۾ شرمساري جي ڳوڙهن سان پاڻي ڏنو ويندو آهي ۽ رمضان المبارڪ جي مهيني ۾ رحمت جو فصل ڪٽيو ويندو آهي.

ٽن مهينن جا روزا

رجب المرجب جا قدر دانو! تعليم و تعلُّم (يعني سکڻ ۽ سيکارڻ) ۽ ڪسبِ حلال ۾ رڪاوٽ نہ هجي، ماءُ پيءُ بہ بلا وجہ منع نہ ڪن، ڪنهن جي بہ

حق تلفي نہ ٿيندي هجي تہ جلدي جلدي ۽ تمام جلدي مسلسل ٽن مهينن جا يا رمضان المبارڪ جي مڪمل فرض روزن سان گڏ جنهن ڪان جيترا ٿي سگهن نفل روزن جي لاءِ تيار ٿي وڃو، سحري ۽ افطار ۾ گهٽ ڪائي پيٽ جو قفل مدينہ بہ لڳايو. ڪاش! هر گهر ۾ ۽ منهنجي جملہ مدارس المدينہ ۽ تمام جامعة المدينہ ۾ روزن جون بهارون اچي وڃن. بس پهرين رجب شريف کان ئي روزن جو آغاز فرمائيندا وڃو.

رجب جي ابتدائي ٽن روزن جي فضيلت

رَجب شريف جي ابتدائي ٽن روزن جي فضيلتن جي بہ ڇا ڳالھ آهي! حضرتِ عبدُاللّٰه اِبنِ عبّاس رَضِیَ اللّٰہُ عَنْہُما ڪان روايت آهي:

بي چَين دلين جي چَين، ناناءِ حَسنين صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جو فرمانِ رَحمت نشان آهي: رجب جي پهرئين ڏينهن جو روزو ٽن سالن جو ڪفارو آهي ۽ ٻئي ڏينهن جو روزو ٻن سالن جو ۽ ٽئي ڏينهن جو رزو هڪ سال جو ڪفارو آهي، پوءِ هر ڏينهن جو رزو هڪ مهيني جو ڪفارو آهي. (جامع صغير ،ص۳۱۱، حديث: ۵۰۵۱)

میں گنہگار گناہوں کے سِوا کیا لاتا نیکیاں ہوتی ہیں سرکار نِکو کار کے پاس

(وسائل بخشش مرمم،ص۲۳۵)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیب! صَلَّی اللّٰہُ عَلٰی مُحَمَّد

اَميرِاهلسنّت دَامَتْ بَرَکَاتُہُمُ الْعَالِیَہ فرمائن ٿا: جيڪڏهن مُطالَعو ڪري ورتو هجي تڏهن بہ ٻئي رسالا (1) ”ڪفن جي واپسي پڻ رجب جون بهارون“ ۽ (2) ” آقا جو مهينو“ پڙهي ڇڏيو، ۽ پڻ هر سال شعبان المُعَظّم ۾ فيضان سنّت جلد اول جو باب ”فيضانِ رمضان“ بہ ضرور پڙهندا ڪريو. ٿي سگهي تہ عيدِ مِعراجُ النبي صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جي نسبت سان 127 يا 27 رسالا يا حسبِ توفيق فيضانِ رمضان بہ تقسيم فرمايو ۽ خوب خوب ثواب ڪمايو.

عطيات گڏ ڪرڻ ۾ حصو وٺو

اَميرِ اهلسنّت، حضرت علامہ محمد الياس عطار قادري دَامَتْ بَرَڪَاتُهُمُ الْعَالِيه پنهنجي انهيءَ مڪتوب ۾ فرمائن ٿا: تمام اسلامي ڀائرن سان بالعُمُوم ۽ جامعات المدينه ۽ مدارس المدينه جي جملہ قاري صاحبن، استادن، ناظمن ۽ طالبن جي خدمت ۾ بالخصوص تڙپنڌڙ مدني عرض آهي تہ براءِ ڪرم! (منهنجي جيئري ۽ مرڻ کان بعد بہ) زڪوٰة، فطرو، قرباني جون کلون ۽ ٻيا عطيات جمع ڪرڻ ۾ اڳتي وڌي ڪري حصو وٺندا ڪريو. (اسلامي ڀينرون ٻين اسلامي ڀينرن ۽ مَحارِم کي ترغيب ڏيارين) خدا جو قسم! مون کي انهن استادن ۽ شاگردن جي باري ۾ ٻڌي ڪري تمام گهڻي خوشي ٿيندي آهي جيڪي پنهنجي ڳوٺ يا شهر ۾ وڃڻ جي خواهش کي قربان ڪري رمضان المبارڪ جو مهينو جامعات ۾ گذاريندا آهن ۽ پنهنجي مَجلس جي هدايتن جي مطابق چندي جي بستن تي ذميداريون سنڀاليندا آهن. الله پاڪ اسان کي عمل جي توفيق عطا فرمائي. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! بيان کي ختم ڪندي سنّت جي فضيلت ۽ ڪجھ سنّتون ۽ آداب بيان ڪرڻ جي سعادت حاصل ڪيان ٿي، تاجدارِ رسالت، شهنشاهِ نُبُوَّت، مصطفيٰ جانِ رحمت صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جو فرمان جنّت نشان آهي: جنهن منهنجي سنّت سان محبت ڪئي ان مون سان محبت ڪئي ۽ جنهن مون سان محبت ڪئي اهو جنّت ۾ مون سان گڏ هوندو. (مشكاة الصابيح،كتاب الايمان،باب الاعتصام بالكتاب والسنة،١/٩٧،حديث:١٧٥)

سينه تری سُنَّت کا مدينه بنے آقا   جنت ميں پڑوسی مجھے تم اپنا بنانا

حديث پاڪ جي متعلق مفيد نڪتا

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اچو! حديثِ پاڪ جي متعلق نڪات ملاحظ فرمايو. پهريان 2 فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ملاحظ ڪيو(1) فرمايائون: جيڪو ديني معاملن جي متعلق چاليهه(40) حديثون ياد ڪري منهنجي امت تائين پهچائي الله پاڪ (قيامت جي ڏينهن) ان کي اهڙي شان سان اٿاريندو جو اهو فقيهه هوندو ۽ مان قيامت جي ڏينهن ان جي شفاعت فرمائيندس ۽ ان جي لاءِ گواهي ڏيندس. (مشكاة ،كتاب العلم،۶۸/۱،حديث: ۲۵۸) (2)فرمايائون: اللّٰه پاڪ ان کي تروتازه رکي جيڪو منهنجي حديث کي ٻڌي، ياد رکي ۽ ٻين تائين پهچائي. (ترمذی،كتاب العلم، باب ماجاء فی الحث٠٠٠الخ،۲۹۸/۴،حديث:) حديث، حضورِ اقدس صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ واٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي قول، فعل، حال ۽ تقرير کي چوندا آهن. (نزہة القاری ،۸۷/۱) ❖ حديث جي علم کي حاصل ڪرڻ فرض ڪفايہ آهي جيڪڏهن سڄي امت ۾ ان جو عالم نہ ڏٺو ويو تہ سڄي امت گناهگار ٿيندي.(نصاب اصول حديث مع افادة رضويه،۲۸)❖ قرآنِ ڪريم جيان حديثِ رسول بہ احڪامِ شريعت جو بنيادي ماخذ آهي. ❖ حديث جي رهنمائي جي بغير احڪامِ الاهي جي تفصيلات ڄاڻڻ ۽ آياتِ قرآني جي مراد سمجهڻ ممڪن ناهي. ❖ ڪيئي قرآني احڪام اهڙا آهن جو جن جي وضاحت حديث سان ٿيندي آهي.(منتخب حديثيں، ص۱۱) ❖ قرآن ڪريم کان پوءِ احڪامِ شريعت جي دليل ٻڌجڻ ۾ حديث جو ٻئي درجو آهي. ❖ قرآن ڪريم ۽ حديث ٻئي دينِ اسلام جي مرڪزي بنياد ۽ احڪامِ شرع جون مضبوط دليلون آهن. (منتخب حديثيں، ص۳۰) ❖ احاديثِ رسول تي ايمان آڻڻ کان بغير نہ ڪو قرآنِ پاڪ جي معنائن ۽ مطلبن کي چڱي طرح سمجهي سگهي ٿو نہ دينِ اسلام تي عمل ڪري سگهي ٿو.(منتخب حديثيں، ص۳۴) ❖ اسلام ۾ ڪلامُ اللّٰه(يعني قرآن) کانپوءِ ڪلامِ رسول(يعني حديث) جو درجو آهي. (مرآة المناجيح ،۱ /۹) ❖ هر انسان تي حضور پاڪ صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ واٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي اطاعت فرض آهي ۽ اها اطاعت حديث ۽ سنت جي ڄاڻڻ کان بغير ناممڪن آهي.(نزہة القاری ، ۶۳/۱) ❖ احاديث جي انڪار کانپوءِ قرآن تي ايمان جي دعويٰ فقط باطل آهي. (فيضان

فاروق اعظم ، ۴۵۱/۲) ❖ جيسيتائين اهو معلوم نہ هجي تہ واقعي هي حديثِ پاڪ آهي، تيسيتائين بيان نہ ڪريو.(ترمذی، کتاب تفسير القرآن ،باب ماجاء فی الذی يفسر القرآن برايہ ، ۴۳۹/۴، حديث:۲۹۶۰) ❖الله پاڪ جي رحمت ٻڌجي تشريف ڪٽي اچڻ واري نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جو فرمان آهي: جيسيتائين اوهان کي يقيني علم نہ هجي منهنجي طرف حديث بيان ڪرڻ کان بچو، جنهن ڄاڻي واڻي منهنجي طرف ڪوڙ منسوب ڪيو ان کي گهرجي تہ اهو پنهنجو نڪاڻو جهنم ٺاهي.❖ ايس ايم ايس(SMS) جي ذريعي بنا حوالي جي ڪابہ حديث اڳتي نہ موڪليو جيسيتائين سُني صحيح العقيده مفتي صاحب يا ڪنهن عالمِ دين سان تصديق نہ ڪرائي وٺو. (فيضان فاروق اعظم،۲ /۴۴۰ملتقطا)

طرح طرح جون هزارين سنتون سکڻ جي لاءِ **مکتبة المدينہ** جي شايع ٿيل 312 صفحن تي مشتمل ڪتاب ”**بهار شريعت**“ حصو 16 ۽ 120 صفحن جو ڪتاب “**سنتيں اور آداب**” هديو ڏئي حاصل ڪيو ۽ پڙهو.

ايندڙ هفتيوار اجتماع جي بيان جون جهلڪيون

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اِنْ شَآءَاللّٰه!ايندڙ هفتيوار اِجتماع جو موضوع هوندو” دينِ اسلام جي لاءِ خرچ ڪريو!“ جنهن ۾ اسان بزرگن جا دين سان تعاون جا واقعا ٻڌڻ جي سعادت حاصل ڪنداسين. لهٰذا! ايندڙ اربع تي بہ اجتماع ۾ حاضري جي نيت ڪريو، نہ صرف پاڻ اچڻ جي بلڪ **اِنفرادي ڪوشش** ڪري ٻين اسلامي ڀينرن کي بہ گڏ آڻڻ جي نيت ڪريو.